

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Αξίες για μια καινούργια κοινωνία»

Συγγραφή: ΓΕΩΡΓΙΑ (ΓΙΟΥΛΗ) ΑΛΕΞΙΟΥ

Εφαρμογή: ΓΕΩΡΓΙΑ (ΓΙΟΥΛΗ) ΑΛΕΞΙΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αξίες για μια καινούργια κοινωνία

Εφαρμογή σεναρίου

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου

Δημιουργία σεναρίου

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ' Λυκείου

Σχολική μονάδα

1ο Γενικό Λύκειο Συκεών Θεσσαλονίκης

Χρονολογία

Από 30-04-2014 έως 06-05-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Κοινωνιολογία:

Ενότητα 2^η. Μορφές κοινωνικής οργάνωσης Ελληνική κοινωνία, 2.3.1. Κοινωνικές αξίες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

Ενότητα 3^η. Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος, 3.5. Η κοινωνικοποίηση ως συνεχής διαδικασία κοινωνικής μάθησης.

Έκφραση – Έκθεση για το ενιαίο λύκειο. Θεματικοί Κύκλοι: Ενότητα 20^η. Ελλάδα – Ευρώπη – Κόσμος.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Κοινωνιολογία

Χρονική διάρκεια

Τρεις διδακτικές ώρες

Χώρος

Φυσικός χώρος: Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με υπολογιστές, βιντεοπρωτζέκτορα και ηχεία.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί ο εξοπλισμός της σχολικής αίθουσας με φορητούς υπολογιστές, βιντεοπροβολέα και ηχεία ή η δυνατότητα χρήσης του εργαστηρίου πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

Πανταζής Μητελούδης, Κοινωνικές αξίες, Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου, 2014.
Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, τα δύο σενάρια σχεδιάστηκαν για να εφαρμοστούν στο ίδιο τμήμα με συνδιδασκαλία των δύο εκπαιδευτικών που τα δημιούργησαν. Συνεργάζονται και διαλέγονται μεταξύ τους αντλώντας και συμπληρώνοντας το ένα το άλλο. Μπορούν να εφαρμοστούν και τα δύο μαζί ή το καθένα ξεχωριστά. Στην παρούσα καταγραφή εφαρμόστηκαν και τα δύο σενάρια με ταυτόχρονη παρουσία στην αίθουσα των δύο διδασκόντων που τα δημιούργησαν.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο:

1. Στόχο αποτελεί η έγερση του προβληματισμού των μαθητών σχετικά με τις κοινωνικές αξίες και τους λόγους που ωθούν τις κοινωνίες να τις καθιερώνουν ή να τις μεταβάλλουν και να τις προσαρμόζουν σε νέα δεδομένα.
2. Οι μαθητές αρχικά αποδομούν τον λόγο κινηματογραφικής ταινίας, με σκοπό να καταγράψουν αξίες που παρατήρησαν στην κοινωνία των Βουσμάνων, και στη συνέχεια συζητούν σχετικά στην ολομέλεια συγκρίνοντάς τες με αξίες που διέπουν τη σύγχρονη κοινωνία. Κατόπιν συνεργάζονται σε ομάδες με στόχο να επιλέξουν τις αξίες στις οποίες οι ίδιοι δίνουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα και οι οποίες θα ήθελαν να διέπουν τη ζωή τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, στόχος του είναι να ωθήσει τους μαθητές να προβληματιστούν σχετικά με τις αξίες που έχει υιοθετήσει η σύγχρονη κοινωνία. Με αφορμή απόσπασμα κινηματογραφικής ταινίας οι μαθητές παρατηρούν, καταγράφουν και συζητούν τις αξίες που διέπουν την κοινωνία των Βουσμάνων, αντιπαραβάλλοντάς την με τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα την οποία βιώνουν. Σε επίπεδο ολομέλειας, εφαρμόζεται η πρακτική του ισότιμου διαλόγου που αξιοποιεί τις εμπειρίες των ίδιων των μαθητών και ενισχύει περαιτέρω την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Στη συνέχεια εργάζονται σε ομάδες με στόχο να επιλέξουν τις αξίες στις οποίες οι ίδιοι δίνουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Στη διαδικασία αυτή, σημαντική είναι η συμβολή της ομάδας, στο πλαίσιο της οποίας κάθε μαθητής λειτουργεί ατομικά, αλλά και συνεργάζεται και με τα υπόλοιπα μέλη για την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος. Όσον αφορά το ρόμβο της γλωσσικής

εκπαίδευσης, αγγίζονται όλες οι πλευρές, ωστόσο ενεργοποιούνται κυρίως οι γνώσεις για τον κόσμο, η επανεξέταση στάσεων και αξιών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, όσον αφορά τις γνώσεις για τον κόσμο στόχος είναι:

- Να αντιληφθούν οι μαθητές το περιεχόμενο των λέξεων αξία και θεσμός.
- Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι κοινωνίες υιοθετούν αξίες και θεσπίζουν θεσμούς.
- Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι κοινωνίες μεταβάλλουν τη στάση τους απέναντι σε αξίες ιεραρχώντας τις διαφορετικά ή ανανοηματοδοτώντας το περιεχόμενό τους.
- Να ενισχυθούν στην ενσυνείδητη, υπεύθυνη και αιτιολογημένη διατύπωση των απόψεών τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο στόχος είναι:

- Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, να τα διαβάσουν κριτικά και να τα αξιοποιήσουν λεξιλογικά και ιδεολογικά.
- Να ασκηθούν στην παραγωγή κειμένων σε προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να καταφέρουν να κοινοποιήσουν τις απόψεις τους στην ολομέλεια και να τις στηρίξουν επαρκώς, στο πλαίσιο της προετοιμασία τους για τις Πανελλαδικές εξετάσεις.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Επιδιώκεται, σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, να καταστούν ικανοί οι μαθητές

- Να αποκωδικοποιούν μηνύματα, ιδεολογίες, αξίες από διαφορετικά είδη κειμένων.
- Να παράγουν προφορικό λόγο συμμετέχοντας σε ομαδική συζήτηση.
- Να συνθέτουν και να διατυπώνουν λογικά οργανωμένο λόγο προφορικό ή γραπτό.
- Να παράγουν πολυτροπικά κείμενα (παρουσίασης) ικανά να συνοδεύσουν επαρκώς τον προφορικό λόγο μέσω του οποίου οι ομάδες θα κοινοποιήσουν τις απόψεις τους στην ολομέλεια.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώκεται, σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, να ασκηθούν οι μαθητές:

- στην αποκωδικοποίηση μηνυμάτων γραπτού λόγου,
- στην αποκωδικοποίηση μηνυμάτων οπτικών (εικόνας),
- στην παραγωγή νοήματος από την ανάλυση όλων των παραπάνω γλωσσικών και μη μηνυμάτων (πολυτροπικός γραμματισμός),
- στην παραγωγή ψηφιακών κειμένων με την αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Διδακτικές πρακτικές

Στο συνταγμένο σενάριο σημειώνεται:

- Εξάσκηση στην ενεργητική ακρόαση (Μαθαίνω να ακούω το συνομιλητή μου για να συνθέτω απόψεις και να καταλήγω σε επιχειρήματα και συμπεράσματα).
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας μέσα από την ομαδο-συνεργατική δουλειά.
- Χρήση των ΤΠΕ: Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά κάνοντας χρήση των νέων τεχνολογιών για την παραγωγή και τη σύνθεση του υλικού που θα χρησιμοποιήσουν, κατά την παρουσίασή τους στην τάξη. Επομένως, οι νέες τεχνολογίες αξιοποιούνται και ως μέσο διδασκαλίας (άντληση υλικού,

περιβάλλον κεντρικής προβολής) και ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, εφόσον επιδιώκεται η εξοικείωση των μαθητών με τις ιδιαιτερότητες του ψηφιακού λόγου και στο πλαίσιο της κριτικής αποδόμησης των ιδιαιτεροτήτων των κειμένων τους. Με αυτό τον τρόπο το σενάριο εφάπτεται και στους τρεις αλληλένδετους κύκλους οι οποίοι ορίζουν τη σχέση ΤΠΕ και γλωσσικής διδασκαλίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Στο συνταγμένο σενάριο σημειώνεται:

Αφόρμηση για τη σύνταξη του σεναρίου αποτέλεσαν οι συζητήσεις με τον συνάδελφο κ. Πανταζή Μητελούδη, ο οποίος διδάσκει στο ίδιο τμήμα το μάθημα της Κοινωνιολογίας. Η διαρκής συνεργασία μεταξύ μας για τη διδασκαλία τμημάτων της ύλης που προσεγγίζονται και στα δύο μαθήματα ωρίμασε την ιδέα σχεδιασμού και εφαρμογής σεναρίων από κοινού. Ένα από τα κοινά θέματα, πρόσφορο σε τέτοιου είδους συνεργασία, είναι και η διδασκαλία σχετικά με τις αξίες οι οποίες διέπουν τις κοινωνίες.

Επιπλέον, αφόρμηση για το σχεδιασμό του παρόντος σεναρίου αποτέλεσε το δημοσίευμα [«Τεχνικές ενεργοποίησης της φαντασίας»](#) (βλέπε το δημοσίευμα και στο [Παράρτημα](#)), στο οποίο γίνεται αναφορά σε μια ενδιαφέρουσα ιδέα της εκπαιδευτικού Sheila Cordray, να θέσει σε ομάδες μαθητών της το πρόβλημα: «Εσείς οι λίγοι άνθρωποι από τη γη έχετε επιλεγεί με ειδικά κριτήρια για μια πολύ σοβαρή αποστολή. Θα μεταφερθείτε σε έναν άλλο πλανήτη με τις ίδιες συνθήκες για τον ανθρώπινο οργανισμό και εκεί θα δημιουργήσετε τη δική σας κοινωνία». Το ίδιο ερώτημα σκέφτηκα κι εγώ να αξιοποιήσω προσαρμόζοντάς το, βέβαια, στις απαιτήσεις του δικού μου σχεδιασμού και των στόχων που θέσαμε με τον συνάδελφο που συνεργαζόμαστε.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Στο συνταγμένο σενάριο σημειώνεται:

Το θέμα του σεναρίου ανήκει στους θεματικούς κύκλους οι οποίοι διδάσκονται στη Γ' Λυκείου στο πλαίσιο της προετοιμασίας των μαθητών για τις Πανελλαδικές εξετάσεις.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Σύμφωνα με τη σύνταξη, το σενάριο κατευθύνει τους μαθητές σε αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Οι μαθητές στην τάξη διαβάζουν, αποδομούν κείμενα και συνθέτουν δικά τους εργαζόμενοι ομαδικά γύρω από υπολογιστές. Συμβάλλει δηλαδή το σενάριο στη δημιουργία νέων ταυτοτήτων ικανών να κινούνται με ευχέρεια στην κοινωνική πραγματικότητα, όπως αυτή προκύπτει στο νέο περιβάλλον γνώσης.

Κείμενα

Μυρσίνη Ρουμελιώτου και Ευστράτιος Παπάνης, [Αξίες, θεσμοί και τοπική ανάπτυξη](http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_9949.html), http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_9949.html

Κοινωνικοί θεσμοί: Κοινωνική και πολιτική αγωγή (Γ' Γυμνασίου), 4.1 (Τι είναι κοινωνικοί θεσμοί). 4.2 (Αναγκαιότητα των κοινωνικών θεσμών), <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL104/66/534,1940/>

Ταινία: *The Gods Must Be Crazy* (*Και οι Θεοί τρελάθηκαν*), Jamie Uys, 1980.

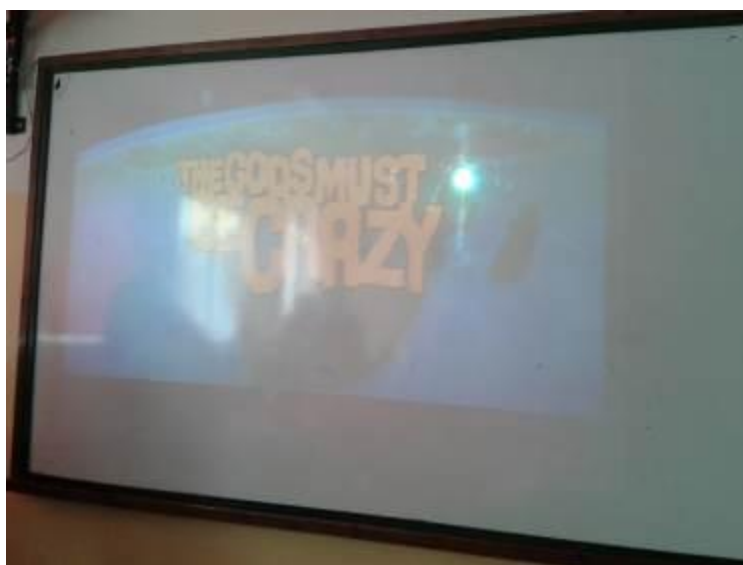
Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η διδακτική ώρα (στη σχολική αίθουσα, εξοπλισμένη με Η/Υ, βιντεοπροβολέα και ηχεία. Οργάνωση τάξης: μετωπική).

Από το διάλειμμα με τον συνάδελφο κ. Πανταζή Μητελούδη με τον οποίο συνεργαζόμαστε στον σχεδιασμό αλλά και στην εφαρμογή αυτών των σεναρίων προετοιμάσαμε την τάξη για την προβολή αποσπασμάτων της ταινίας *Και οι Θεοί τρελάθηκαν* (με κατά το δυνατόν επίτευξη συσκότισης, εγκατάσταση υπολογιστή –

σύνδεση με τον βιντεοπροβολέα, ο οποίος είναι μόνιμα τοποθετημένος στην αίθουσα, έλεγχος ήχου, προβολής υποτίτλων κτλ.). Ευτυχώς προλάβουμε ένα πρόβλημα που ανέκυψε λόγω ασυμβατότητας των Windows 8 που διαθέτει ο υπολογιστής μέσω του οποίου επιχειρήσαμε να προβάλλουμε την ταινία, με το αρχείο των υποτίτλων. Τελικά η προβολή έγινε με υπολογιστή που διαθέτει Windows 7.

Εικόνα 1. Προετοιμασία για την προβολή

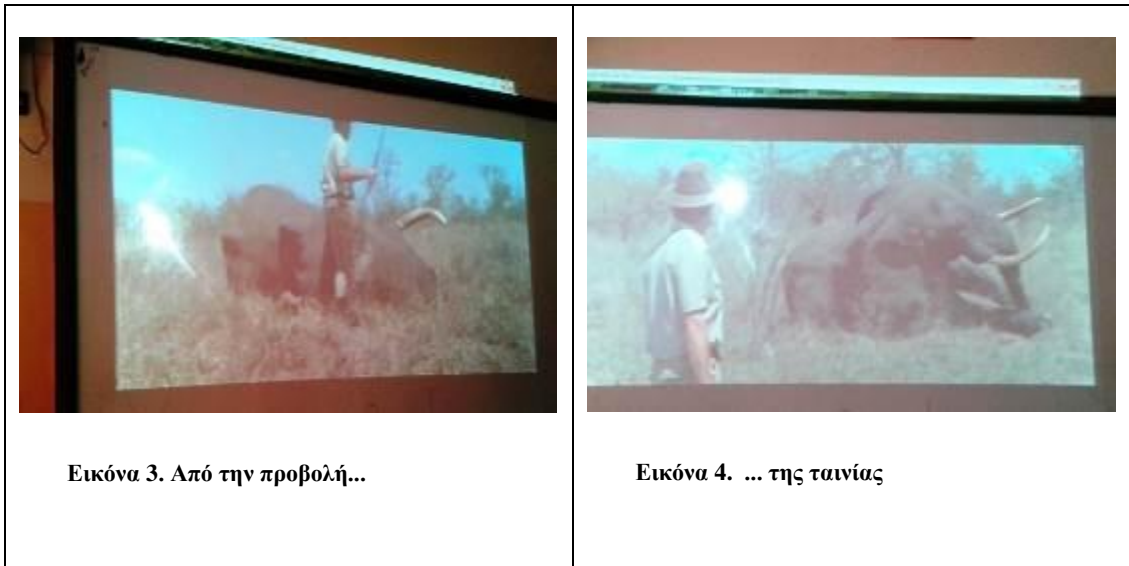

Εικόνα 2. ώστε να αρχίσει το μάθημα χωρίς χρονοτριβή

Όταν οι μαθητές μπήκαν στην αίθουσα κάθισαν στις θέσεις τους γνωρίζοντας ότι θα παρακολουθήσουν αποσπάσματα της ταινίας *Και οι Θεοί τρελάθηκαν* και ότι θα πρέπει να σημειώνουν κατά τη διάρκεια της προβολής τις αξίες που διέπουν την κοινωνία των Βουσμάνων. Τις πληροφορίες αυτές έλαβαν σε προηγούμενη διδακτική ώρα, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του «δίδυμου» σεναρίου «Κοινωνικές αξίες», το οποίο εφαρμόζεται σχεδόν παράλληλα, διαλεγόμενο με το παρόν σενάριο.

Συγκεκριμένα προβλήθηκαν τα αποσπάσματα:

1. Από την αρχή έως και το 15΄.50 (η κοινωνία των Βουσμάνων)
2. Από το 24΄.23 έως και το 25΄.22 (η σκηνή με τον μπαμπούινο)
3. Από το 55΄.30 έως και το 58΄.54 (συνάντηση με τους «Θεούς»)
4. Από το 1.06΄.37 έως και το 1.14΄ (η ζωοκλοπή, το δικαστήριο και η φυλακή)
5. Από το 1.47.06 μέχρι το τέλος (η εκπλήρωση του στόχου)

Στη συνέχεια, σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, οι μαθητές ανακοίνωσαν τις αξίες που σημείωσαν κατά τη διάρκεια της προβολής και εγώ τις έγραψα στον πίνακα. Ακολούθησε συζήτηση:

- Αξιοποιώντας τα στοιχεία που γράφθηκαν στον πίνακα, για τις αξίες που

διέπουν την κοινωνία των Βουσμάνων και για τις ανάγκες οι οποίες τις καθιέρωσαν. Συζητήθηκε ο σεβασμός απέναντι στους άλλους αλλά και στο περιβάλλον (ο νεαρός Βουσμάνος ζητά συγγνώμη από το ελάφι που θα σκοτώσει για να θρέψει την οικογένειά του και του «εξηγεί» τους λόγους που τον οδηγούν σε αυτή την πράξη), η ειλικρινής και φιλική αντιμετώπιση των άλλων ανθρώπων, η αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η εγκράτεια κ.α. Έγινε λόγος για τις συνθήκες ζωής της φυλής σε περιβάλλον που απαγορεύει στον άνθρωπο την απληστία, αν θέλει να επιβιώσει και υπαγορεύει τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη.

- Για τις αξίες που προβάλλονται στις σύγχρονες «πολιτισμένες» κοινωνίες και για τις ανάγκες οι οποίες τις ενέπνευσαν, αξιοποιώντας και όσα παρατήρησαν οι μαθητές από την αντίθεση που προβάλλεται στην ταινία (5.40' έως 8.10') με τη ζωή σε μια «σύγχρονη» πόλη. Βέβαια, όλοι διαπίστωσαν ότι πλέον τα πράγματα είναι κατά πολύ χειρότερα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 που γυρίστηκε η ταινία και επιχειρήθηκε να εντοπιστούν οι αιτίες (έντονοι ρυθμοί ζωής, υπερβολικές απαιτήσεις σε καταναλωτικά αγαθά, ανάπτυξη ανταγωνισμού, μεγαλουπόλεις κτλ. αναγκάζουν τις σύγχρονες κοινωνίες να προβάλλουν κυρίως ατομικές αξίες όπως η εργατικότητα ή παραδοσιακές αξίες που «απειλούνται» όπως ο σεβασμός κτλ.).
- Η συζήτηση στράφηκε στη συνέχεια –προεκτείνοντας τους άξονες οι οποίοι τίθενται στο σενάριο– στο κατά πόσον οι ανάγκες που πιέζουν μια κοινωνία προβάλλουν περισσότερο ή λιγότερο τη μία ή την άλλη αξία. Κάποιος μαθητής ανέφερε το παράδειγμα της κοινωνίας της αρχαίας Σπάρτης λέγοντας πως η ανάγκη της επιβίωσης και της διατήρησης της Σπαρτιατικής πόλης-κράτους λόγω του πολύ μεγάλου αριθμού των ειλώτων ήταν αυτή που καθιέρωσε ως τις πιο σημαντικές αξίες, αυτές της πολεμικής ανδρείας και της πειθαρχίας σε αντίθεση με άλλες κοινωνίες της ίδιας εποχής (π.χ. της Κορίνθου ή των Αθηνών).

Τη συζήτηση διέκοψε το χτύπημα του κουδουνιού.

Επανάληψη 1^{ης} διδακτικής ώρας

Είναι γνωστό ότι στα τελευταία μαθήματα της σχολικής χρονιάς οι περισσότεροι μαθητές της Γ΄ Λυκείου συνήθως απουσιάζουν, επειδή μένουν στο σπίτι για να αφιερώσουν τις ώρες στην προετοιμασία τους για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Έτσι, τη μέρα της εφαρμογής των δύο τελευταίων ωρών του διδακτικού σεναρίου, πριν την έναρξη της δεύτερης διδακτικής ώρας (η εφαρμογή έγινε την 6^η και 7^η διδακτική ώρα), μπήκα στην αίθουσα του τμήματος και διαπίστωσα ότι οι περισσότεροι μαθητές που είχαν παρακολουθήσει την πρώτη ώρα της εφαρμογής του σεναρίου απουσίαζαν, ενώ είχαν προσέλθει άλλοι μαθητές. Έτσι παρακάλεσα το συνάδελφο που είχε εκείνη την ώρα μάθημα στο τμήμα να μου δανείσει την ώρα του. Επανάλαβα λοιπόν την πρώτη διδακτική ώρα, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να εργαστούν αποτελεσματικά το επόμενο δίωρο της εφαρμογής. Ακολούθησα την ίδια διαδικασία και η συζήτηση που ακολούθησε περιστράφηκε γύρω από τους ίδιους σχεδόν άξονες.

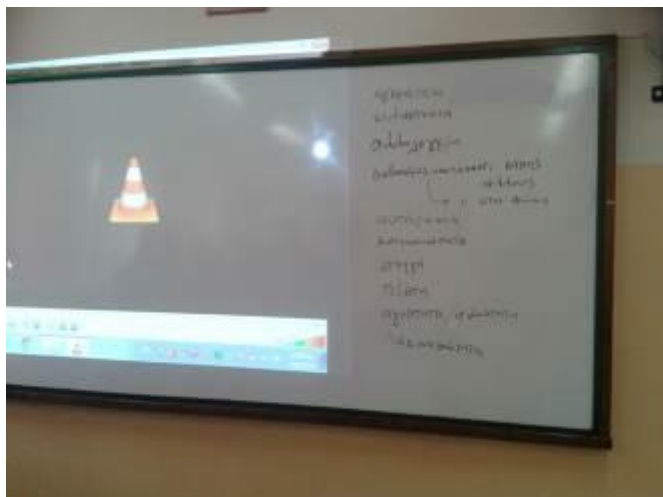

Εικόνα 5. Από την επανάληψη

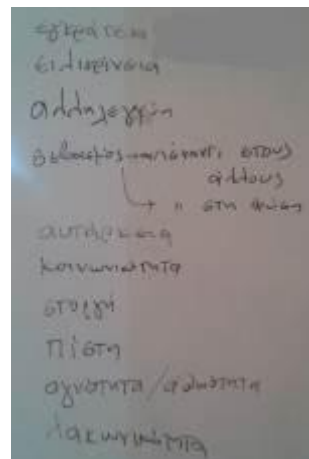

Εικόνα 6. της προβολής

Και αυτή τη φορά ζήτησα από τους μαθητές να πουν τις αξίες που εντόπισαν και τις σημείωσα στον πίνακα.

Εικόνα 7. Ο πίνακας της τάξης

Εικόνα 8. Λεπτομέρεια από τον πίνακα

2^η διδακτική ώρα: (στη σχολική αίθουσα, εξοπλισμένη με 4 Η/Υ και βιντεοπροβολέα.

Οργάνωση τάξης: σε ομάδες).

Το μάθημα παρακολούθησαν ερευνήτριες του ΚΕΓ. Οι μαθητές γνώριζαν εκ των προτέρων ότι το μάθημά τους θα καταγραφεί. Μόλις χτύπησε το κουδούνι οι μαθητές μπήκαν στην τάξη που είχε ετοιμαστεί για ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Την αίθουσα του τμήματος, μάλιστα, το προηγούμενο δίωρο χρησιμοποίησε ο συνάδελφος κ. Μητελούδης με τον οποίο συνεργαζόμαστε στις εφαρμογές, για εφαρμογή σεναρίου με ΤΠΕ στη Β΄ Λυκείου. Χρησιμοποιήσαμε την ίδια αίθουσα και για τα δύο τμήματα για να αποφύγουμε τη διπλή προεργασία της ετοιμασίας, τη μετακίνηση των υπολογιστών κτλ.

Εικόνα 9. Ετοιμάζοντας την αίθουσα για ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Οι μαθητές κάθισαν στις ομάδες που εργάζονται συνήθως, αλλά λόγω της απουσίας αρκετών συγκροτήθηκαν μόλις τέσσερις ομάδες. (οι μαθητές δύο ομάδων, δύο άτομα από τη μια και τρία από την άλλη, ενώθηκαν σε μία ομάδα). Έτσι, σχηματίστηκαν τρεις ομάδες των τεσσάρων και μία των πέντε ατόμων. Λίγα λεπτά μετά το χτύπημα του κουδουνιού χτύπησε την πόρτα ένας μαθητής και ζήτησε κι αυτός να συμμετάσχει στην εφαρμογή, μολονότι απουσίαζε όλη την άλλη μέρα. Αν και τον προέτρεψα να καθίσει κάπου αλλού, πλαισίωσε κι αυτός την ομάδα των πέντε ατόμων που πλέον αριθμούσε έξι μέλη. Οι ομάδες ασκημένες σε τέτοιου τύπου διδασκαλία άνοιξαν τους υπολογιστές τους, βρήκαν στην επιφάνεια εργασίας το φύλλο εργασίας που είχαμε φροντίσει να περαστεί στους υπολογιστές, χωρίς να δείχνουν ότι διαφοροποιούν τη συμπεριφορά τους εξαιτίας της παρουσίας των ερευνητριών του ΚΕΓ.

Ενώ κατά τη συγγραφή του σεναρίου δεν προβλέπεται η δημιουργία Power Point από τον διδάσκοντα, για οικονομία χρόνου δημιούργησα ένα για κάθε ομάδα (βλ. Συνοδευτικό υλικό, δημιουργία ppt). Στην απόφασή μου αυτή επηρεάστηκα από

τη συζήτηση που έγινε στον «Διάλογο», σχετικά με το αν θα είναι αρκετός ο χρόνος για την ολοκλήρωση των εργασιών των ομάδων. Ενώ ετοιμαζόμουν να προβάλω την κοινή για τις ομάδες άσκηση μέσω του υπολογιστή που ήταν συνδεδεμένος στον βιντεοπρωτόζεκτορα προκειμένου να δώσω τις απαραίτητες εξηγήσεις, ο συνάδελφος κ. Μητελούδης, με τον οποίο συνεργαζόμαστε κατά τη συγγραφή και εφαρμογή των δύο σεναρίων, με ειδοποίησε ότι ο υπολογιστής αυτός ξαφνικά σταμάτησε να λειτουργεί. Μην μπορώντας να κάνουμε κάτι ώστε να αποκατασταθεί η βλάβη, αναγκάστηκα να τον μεταφέρω στον καθηγητή Πληροφορικής του σχολείου και, για να μη μείνει η μία ομάδα χωρίς υπολογιστή, δανείστηκα τον προσωπικό υπολογιστή του Διευθυντή του σχολείου, ώστε να διεξαχθεί το μάθημα κανονικά. Χάθηκε, βέβαια, λίγος χρόνος, μέχρι να κάνω αυτές τις ενέργειες και να περάσω το φύλλο εργασίας της ομάδας σε αυτόν τον υπολογιστή, αλλά σιγά σιγά όλες οι ομάδες άρχισαν να εργάζονται.

Εγώ και ο συνάδελφος περιφερόμαστε από ομάδα σε ομάδα, βοηθώντας τους μαθητές, λύνοντας απορίες κτλ. Διαπιστώνοντας τη δυσκολία να ανταποκριθούν αρκετοί μαθητές στο ζητούμενο της άσκησης, αναγκάστηκα αρκετά νωρίς να διακόψω τη δουλειά των ομάδων για να εξηγήσω σε όλους την εκφώνηση. Κάτι τέτοιο θα είχε αποφευχθεί, αν πρόβαλα από την αρχή, όπως είχα προγραμματίσει, την εκφώνηση και έδινα τις απαραίτητες οδηγίες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

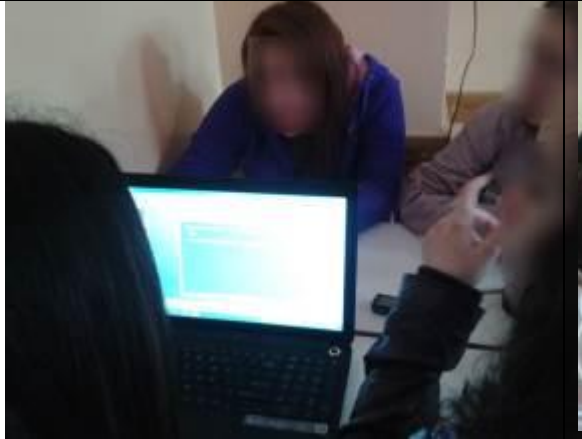

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικόνα 10. Οι ομάδες αρχίζουν να εργάζονται

Εικόνα 11. Ανοίγουν το φύλλο εργασίας

Εικόνα 12. μελετούν τα κείμενα

Εικόνα 13. και συζητούν

Βλέποντας μερικές ομάδες να καθυστερούν συζητώντας εξονυχιστικά τα κείμενα, υπενθύμισα ότι στο φύλλο εργασίας αναφέρεται ότι αυτά είναι βοηθητικά προκειμένου «να διευκρινίσετε τη σημασία των λέξεων αξία και θεσμός». Πιστεύω ότι αυτή η παρέμβασή μου έδωσε ώθηση στις ομάδες να προχωρήσουν στο επόμενο βήμα. Παρακολουθώντας τους μαθητές να εργάζονται διαπίστωση ότι η απόδοση των ομάδων ήταν μειωμένη σε σχέση με την εφαρμογή άλλων σεναρίων. Οι ομάδες έχασαν το ρυθμό τους, κάποιοι μαθητές, δραστήριοι άλλες φορές, απομονώθηκαν και

συμμετείχαν ελάχιστα. Πιστεύω ότι κόστισε πολύ η απουσία αρκετών μαθητών, γιατί ανέτρεψε την ισορροπία των ομάδων (οι δύο από τις ομάδες που προέκυψαν ήταν αρκετά πιο αδύναμες από τις υπόλοιπες), αλλά και η κόπωση και το άγχος των μαθητών ένα μήνα πριν τις Πανελλαδικές εξετάσεις. Πολύ λίγο, πιστεύω, τους επηρέασε η παρουσία των ερευνητριών του ΚΕΓ.

Ενώ οι ομάδες ήταν στο τελευταίο, σχεδόν, στάδιο της εργασίας τους, χτύπησε το κουδούνι για διάλειμμα. Είπα ότι όποιος επιθυμεί να βγει έξω μπορεί να το κάνει, κι όποιος θέλει να παραμείνει και να συνεχίσει να εργάζεται, επίσης. Μερικοί μαθητές αποχώρησαν, άλλοι παρέμειναν και συνέχισαν να δουλεύουν. Πάντως, οι περισσότεροι από τους μαθητές που αποχώρησαν επέστρεψαν πριν το κουδούνι σημάνει το τέλος του διαλείμματος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικόνα 14. Δύο μαθήτριες εξακολουθούν να εργάζονται

Εικόνα 15. Πιο λίγοι και πιο χαλαρά στο διάλειμμα

Εικόνα 16. Με μια "απώλεια" η εργασία συνεχίζεται

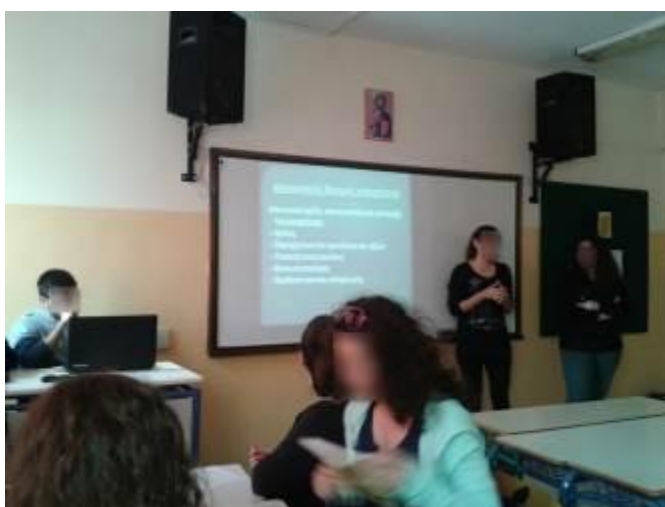
Εικόνα 17. Όλη η ομάδα εργάζεται

3^η διδακτική ώρα (στη σχολική αίθουσα, εξοπλισμένη με 4 Η/Υ και βιντεοπροβολέα Οργάνωση τάξης: σε ομάδες).

Μόλις οι ομάδες δήλωσαν ότι έχουν ολοκληρώσει τη δουλειά τους, άρχισαν οι παρουσιάσεις στην ολομέλεια. Παρουσίασε πρώτη η πολυμελέστερη ομάδα (δεύτερη ομάδα). Ένας μαθητής ανέλαβε τον χειρισμό του υπολογιστή και δύο μαθήτριες την παρουσίαση (Βλ. *Τεκμήρια*, εργασίες ομάδων).

Εικόνα 18. Αξία: Παιδεία

Εικόνα 19. Θεσμός :Οικογένεια

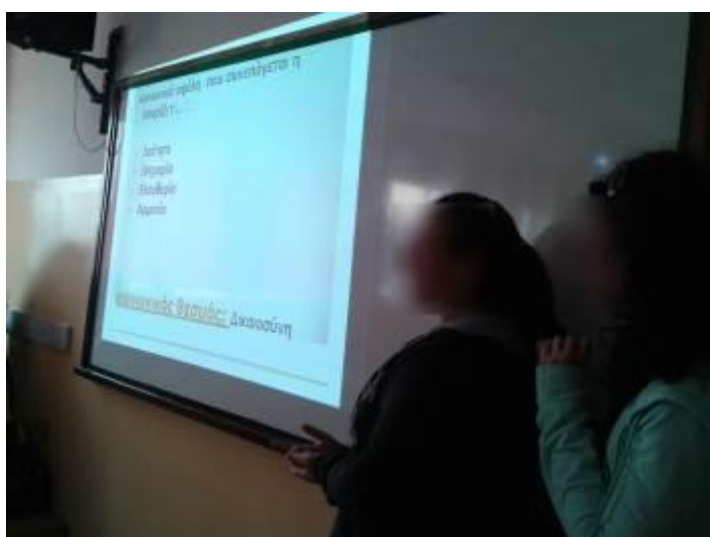
Ενώ η ομάδα παρουσίαζε την εργασία της, μαθητές από άλλες ομάδες θεωρώντας ότι η εργασία τους δεν είναι ισάξια, συνέχισαν να δουλεύουν προσπαθώντας να βελτιώσουν τη δουλειά τους, κάτι που δεν είχε παρατηρηθεί στις ως τώρα παρουσιάσεις εργασιών. Ακολούθησε η επόμενη ομάδα (τρίτη ομάδα), την οποία αποτελούσαν τέσσερις μαθήτριες. Μία ανέλαβε τον υπολογιστή και οι τρεις την

παρουσίαση (Βλ. *Τεκμήρια*, εργασίες ομάδων).

Εικόνα 20. Αξία: Αγάπη

Εικόνα 21. Θεσμός: Δικαιοσύνη

Κατά την παρουσίαση, μια μαθήτρια δεν απέδωσε σωστά κάποιο σημείο. Αναγκάστηκα να επέμβω μετά τη λήξη της παρουσίασης αρκετά «διπλωματικά», ώστε να αποκατασταθεί το λάθος και να μη δημιουργηθούν εσφαλμένες εντυπώσεις στους μαθητές. Ακολούθησε η παρουσίαση της πρώτης ομάδας, που την

αποτελούσαν κι αυτή τέσσερα κορίτσια. Μία μαθήτριά στον υπολογιστή και μετά από δισταγμούς άλλη μία δέχτηκε να παρουσιάσει τη δουλειά. (Βλ. *Τεκμήρια*, εργασίες ομάδων).

Εικόνα 22. Αξία : ειλικρίνεια. Θεσμός: Οικογένεια

Μόλις η μαθήτριά τελείωσε την παρουσίασή της, με αιφνιδίασε το χτύπημα του κουδουνιού. Δεν είχε προλάβει να παρουσιάσει η τελευταία ομάδα και να γίνει η σχετική συζήτηση. Έσπευσα να αποθηκεύσω σε USB τις εργασίες λέγοντας ότι θα συνεχίσουμε στο επόμενο μάθημα με την παρουσίαση της άλλης ομάδας και συζήτηση. Ενώ οι μαθητές αποχωρούσαν, κάποιος από αυτούς με πληροφόρησε ότι το κουδούνι είχε χτυπήσει κατά λάθος έξι λεπτά πριν την ώρα του. Πράγματι, για μια ακόμη φορά ο «δαίμων της τεχνολογίας» έφερε εμπόδιο στην εφαρμογή αυτού του σεναρίου.

Στο επόμενο μάθημα που είχα με το τμήμα, λόγω απουσίας των μαθητών της ομάδας που δεν είχε προλάβει να δείξει τη δουλειά της, δεν έγινε εφικτή η παρουσίαση. Έγινε όμως η απαραίτητη συζήτηση (έστω και με τους λίγους μαθητές του τμήματος που ήταν παρόντες) για το κλείσιμο της όλης διαδικασίας εφαρμογής

του σεναρίου (αξιολόγηση από τους μαθητές – συμπεράσματα). Οι μαθητές στα θετικά του σεναρίου καταλόγισαν την προβολή αποσπασμάτων της ταινίας *Και οι Θεοί τρελάθηκαν* –μετά τις Πανελλαδικές, δήλωσαν πολλοί ότι θα την κατεβάσουν για να την παρακολουθήσουν– που τη θεώρησαν πολύ κατάλληλη για το συγκεκριμένο θέμα. Τους εντυπωσίασε επίσης το ερώτημα του φυλλαδίου που επεξεργάστηκαν τη δεύτερη και τρίτη ώρα. Εκφράστηκαν, επίσης, θετικά συνολικά για την προσπάθεια προσέγγισης του θέματος «Κοινωνικές αξίες» μέσα από τα δύο μαθήματα (Γλώσσα – Κοινωνιολογία).

Στη συνέχεια μοίρασα στους μαθητές φωτοτυπίες με σχετικό με το θέμα [κείμενο](#) (βλ. Παράρτημα), το οποίο είχα διαμορφώσει σε *κριτήριο* κατά το πρότυπο των Πανελλαδικών εξετάσεων. Έτσι, η ώρα έκλεισε με την επεξεργασία του κριτηρίου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εσείς οι λίγοι άνθρωποι από τη γη έχετε επιλεγεί με ειδικά κριτήρια για μια πολύ σοβαρή αποστολή. Θα μεταφερθείτε σε έναν άλλο πλανήτη με τις ίδιες συνθήκες για τον ανθρώπινο οργανισμό και εκεί θα δημιουργήσετε τη δική σας κοινωνία.

Αφού συμβουλευτείτε τα παρακάτω κείμενα (κυρίως για να διευκρινίσετε τη σημασία των λέξεων αξία και θεσμός) και αξιοποιήσετε τα όσα έχετε αποκομίσει από σχετικές συζητήσεις που έγιναν στην τάξη στο πλαίσιο του Γλωσσικού μαθήματος ή άλλων μαθημάτων, σκεφτείτε μια κοινωνική αξία και έναν κοινωνικό θεσμό που θα θεωρούσατε ως τα πλέον απαραίτητα θεμέλια της κοινωνίας, στη νέα σας πατρίδα. Παρουσιάστε τις επιλογές σας στους συμμαθητές σας προβάλλοντας τα κοινωνικά οφέλη που συνεπάγεται η ύπαρξή τους και τους κινδύνους για την κοινωνική βιωσιμότητα που εγκυμονεί η έλλειψή τους.

Συνοδέψτε την παρουσίασή σας με power point.

1^ο ΚΕΙΜΕΝΟ

Αξίες, θεσμοί και τοπική ανάπτυξη

(Απόσπασμα)

Μυρσίνη Ρουμελιώτου και Ευστράτιος Παπάνης

Οι κοινωνικές αξίες αποτελούσαν πάντοτε τις «κατευθυντήριες γραμμές» για την πορεία τόσο των ατόμων όσο και ολόκληρων κοινωνιών. Ακόμη και στις πιο πρωτόγονες κοινωνίες και πολιτισμούς ο άνθρωπος ήταν ψυχικά δεμένος με τη γη στην οποία ζούσε και αναζητούσε συνεχώς τρόπους για να διαμορφώσει τις συνθήκες εκείνες διαβίωσης που θα του εξασφάλιζαν αρμονική σχέση με τις δυνάμεις της φύσης.

Κατ' αυτό τον τρόπο, η ανάπτυξη μιας περιοχής – και ακόμη περισσότερο η αγροτική ανάπτυξη – είναι στενά συνδεδεμένη με τις θεμελιώδεις αξίες των κατοίκων της, καθώς και τις στάσεις που κρατούν απέναντι στους θεσμούς. Στη Συνάντηση της Παγκόσμιας Ακαδημίας Τεχνών και Επιστήμης το Μάιο του 1999 στην Ουάσιγκτον αναγνωρίστηκε ότι η διαμόρφωση αξιών αποτελεί σημαντική διάσταση της διαδικασίας ανάπτυξης. Η ανθρώπινη ύπαρξη καθορίζεται από τη φύση των αξιών που την διέπουν. Μαζί με τις σωματικές δεξιότητες, τις ζωτικές λειτουργίες και τις πνευματικές στάσεις, οι αξίες επηρεάζουν την εσωτερική οργάνωση των σκέψεων και ενεργειών του ανθρώπου, επιδρώντας σημαντικά στην πορεία της ατομικής και κοινωνικής του ανάπτυξης (Jacobs και Cleveland, 1999).

Παρόλο που η έννοια των αξιών συχνά συγχέεται με εκείνη των ηθικών αρχών, οι αξίες είναι κάτι ευρύτερο. Μπορεί να συνδέονται με το σώμα και την ύλη (καθαριότητα, κάλλος), μπορεί να είναι πνευματικές (αντικειμενικότητα, ειλικρίνεια, δικαιοσύνη), ψυχολογικές (θάρρος, γενναιότητα) ή ψυχικές (αρμονία, αγάπη, αυτοθυσία). Ουσιαστικά, αποτελούν την κινητήρια δύναμη για την ανθρώπινη συμπεριφορά. Σε αντίθεση με τις δεξιότητες ή τις στάσεις, που βρίσκουν εφαρμογή σε συγκεκριμένες δραστηριότητες και κοινωνικά πλαίσια, οι αξίες ισχύουν σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δράσης και αντανακλώνται παντού. Αποτελούν το καταστάλαγμα της γνώσης που έχει αποκτήσει μία κοινωνία δια μέσου των αιώνων και κατευθύνουν τις διαδικασίες σκέψης, τις συναισθηματικές διεργασίες, τις προτιμήσεις και τις συμπεριφορές.

[...]

Σύμφωνα με παλαιότερες έρευνες σε διάφορους λαούς, ο θεσμός της οικογένειας και τα συγγενικά δίκτυα αναφέρθηκαν από τους ερωτώμενους ως τα πιο σημαντικά, ακόμη και σε χώρες όπου τα οικογενειακά δίκτυα δεν θεωρούνται ιδιαίτερα ισχυρά

[...]

Σε επίσης σημαντική θέση τοποθετούν οι ερωτώμενοι την αξία της φιλίας, θεωρώντας ότι «η επαφή με τους φίλους δίνει νόημα στη ζωή». Σε ορισμένες έρευνες μάλιστα, δεν γίνεται καμία διάκριση από τους συμμετέχοντες ανάμεσα στα οικογενειακά και φιλικά δίκτυα (Burbank, 1992). Στην έρευνα που διεξήγαγαν οι Bowling et al. (2002) στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οικογενειακές σχέσεις συγχωνεύθηκαν με τις σχέσεις με άλλα άτομα στη μεταβλητή «κοινωνικές σχέσεις». Το αποτέλεσμα ήταν το 83% των ερωτώμενων να αναγνωρίσουν την εν λόγω μεταβλητή ως τη σημαντικότερη αξία στη ζωή τους.

Μία άλλη σημαντική αξία για τους ανθρώπους, όπως έχει προκύψει από παλαιότερες έρευνες είναι η θρησκεία, ιδιαίτερα για τους ηλικιωμένους και τους πάσχοντες από κάποια ασθένεια. Οι Campbell et al. (1991), Dempster et al. (2002) και ο Bradley (1997) σε έρευνές τους βρήκαν ότι τα άτομα που έπασχαν κάποια ασθένεια τοποθετούσαν τη θρησκεία σε υψηλή θέση στο σύστημα αξιών τους. Σε έρευνες που διεξήχθησαν στην Ιρλανδία και τη Σουηδία βρέθηκε ότι η θρησκεία καταλάμβανε την πέμπτη θέση στην ιεραρχία αξιών των ερωτώμενων (Browne et al., 2002, Hilleras et al., 2001, Nilsson et al., 1998).

Άλλες σημαντικές αξίες που αναδείχθηκαν μέσα από έρευνες είναι η οικονομική ανεξαρτησία και αυτονομία, ο ελεύθερος χρόνος και η υγεία. Στην έρευνα του Farquhar (1995) τα υλικά αγαθά και η οικονομική άνεση αναφέρθηκαν ως σημαντικά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι στα πλαίσια του ελεύθερου χρόνου οι ερωτώμενοι συμπεριέλαβαν τη συμμετοχή τους σε συλλόγους, αποδίδοντας έτσι σημαντικό ρόλο και στο κοινωνικό κεφάλαιο (Bowling et al., 2002). Ανεκτίμητο αγαθό για τη ζωή θεωρήθηκε και η υγεία, τόσο η σωματική όσο και η ψυχική, ιδιαίτερα από τους ηλικιωμένους ανθρώπους και εκείνους που αντιμετώπιζαν ήδη κάποιο πρόβλημα υγείας.

[...]

Ολόκληρο το κείμενο μπορείτε να το διαβάσετε, αν θέλετε, [ΕΛΩ](#)

2^ο ΚΕΙΜΕΝΟ

Να μεταβείτε στην ακόλουθη διεύθυνση και να συμβουλευτείτε τα κείμενα 4.1 (Τι είναι κοινωνικός θεσμός) και 4.2 (Η αναγκαιότητα των θεσμών):

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL104/66/534,1940/>

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

-

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Σύμφωνα με τη σύνταξη, κατά την εφαρμογή του σεναρίου δεν απαιτούνται ιδιαίτερες υποδομές ή γνώσεις/ δεξιότητες από το διδάσκοντα ή τους μαθητές. Γι' αυτό τον λόγο ελαχιστοποιούνται οι παράγοντες που μπορούν να παρεμποδίσουν την εφαρμογή του. Βέβαια δυσκολίες μπορούν να ανακύψουν με επιπτώσεις στην ποιότητα της εργασίας. Έτσι, κατά την εφαρμογή αυτή, η απώλεια πολύτιμου χρόνου (λόγω ξαφνικής εμπλοκής ενός υπολογιστή και λόγω απορρύθμισης του ηλεκτρονικού κουδουνιού του σχολείου, όπως περιγράφω πιο πάνω) κόστισε στην ολοκλήρωση του σεναρίου εντός του προβλεπόμενου χρόνου και με ανάγκασε να χρησιμοποιήσω ένα περίπου δεκάλεπτο από επόμενη διδακτική ώρα. Ο χρόνος εφαρμογής επίσης του σεναρίου (τον Μάιο, οι μαθητές της Γ' Λυκείου σε τροχιά εξετάσεων συνηθίζουν να απουσιάζουν, είναι άλλωστε πολύ κουρασμένοι και αγχωμένοι για να ασχοληθούν με επιτυχία σε δημιουργικές δραστηριότητες) συντέλεσε ώστε οι εργασίες που παρέδωσαν οι μαθητές να μην έχουν την

προσδοκώμενη ποιότητα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία: οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. «Τεχνικές ενεργοποίησης της φαντασίας»

του Θανάση Πάνου

«Δημιουργήστε μια νέα βιώσιμη κοινωνία»

Η καθηγήτρια Sheila Cordray, (A simulation of social processes in political and economic institutions) εφάρμοσε την ακόλουθη τεχνική για την διδασκαλία της έννοιας «κοινωνία» από την σκοπιά της δομο-λειτουργικής θεωρίας, χώρισε την τάξη τα σε μικρο-ομάδες των 6-7 μαθητών (αγόρια και κορίτσια) και τους έθεσε το εξής πρόβλημα: εσείς οι λίγοι άνθρωποι από τη γη έχετε επιλεγεί με ειδικά κριτήρια για μια πολύ σοβαρή αποστολή. Θα μεταφερθείτε σε έναν άλλο πλανήτη με τις ίδιες συνθήκες για τον ανθρώπινο οργανισμό και εκεί θα δημιουργήσετε τη δική σας κοινωνία.

Η Κορντρέν δεν έβαλε κανένα απολύτως περιορισμό για την μορφή της κοινωνίας και δόθηκε στους σπουδαστές ελευθερία επιλογής των επιμέρους ρυθμίσεων της κοινωνικής τους πραγματικότητας. Το μόνο που τονίσθηκε ιδιαίτερα ήταν ότι η νέα αυτή κοινωνία θα έπρεπε να είναι βιώσιμη.

Θα έπρεπε δηλαδή να διαθέτει τα αναγκαία θεσμικά πλαίσια και τους μηχανισμούς

εκείνους οι οποίοι θα επιτρέπουν στα άτομα να διαβιούν χωρίς μεγάλη δυσκολία. Η ευρυθμία παρουσιάστηκε σαν προϋπόθεση της νέας τάξης πραγμάτων. Παρά τις λογικές αμφισβητήσεις και απορίες, όπως μας πληροφορεί η ΚΟΡΝΤΡΕΗ, οι μαθητές δούλευαν με μεγάλο ζήλο και τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά. Αρχικά ζητήθηκε παράταση της προθεσμίας υποβολής των προσχεδίων των νέων κατοικιών, γιατί όλες ανεξαιρέτα οι μικρό – ομάδες βρήκαν το χρόνο πολύ περιορισμένο και τα θέματα φοβερά πολύπλοκα. Μια τόσο σπουδαία υπόθεση απαιτούσε προσοχή και έθετε σε λειτουργία όλες τις διανοητικές ικανότητες των σπουδαστών. Ο λαβυρινθικός χαρακτήρας των βιώσιμων θεμάτων είχε προκαλέσει την περιέργεια τους και το πείραμα φάνηκε ότι κέρδιζε τη σκέψη των μικρών διαστημικών αποίκων. Το οικονομικό σύστημα, το πολιτικό σύστημα, η θρησκεία και η οικογένεια ήταν τα κύρια θέματα για την ρύθμιση των οποίων σημειώθηκαν οι περισσότερες διαφωνίες. Η θεσμική κάλυψη της παιδείας δεν απασχόλησε ιδιαίτερα τους μαθητές! Εκείνο που ήταν σημαδιακό στις ατέλειωτες αντεγκλήσεις τους και αξίζει να υπογραμμισθεί ήταν η σαφής διαφοροποίηση των ιδανικών καταστάσεων από το πρακτικά εφικτό. Επικράτησε από την αρχή ένας ρεαλισμός στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Μερικοί μάλιστα παραδέχτηκαν στο τέλος ότι θα ήταν αδύνατο, χωρίς τη γνώση που απέκτησαν στην άσκηση αυτή, να αντιληφθούν το μέγεθος των δυσχερειών που παρουσιάζονται σε μια κοινωνία όταν προσπαθεί να αντιμετωπίσει σφαιρικά τη δυναμική των θεσμικών πλαισίων ικανοποιώντας όλες τις κοινωνικές τάξεις της.

Πρόσθετα ενδιαφέρουσα ήταν η απομόνωση δογματικών και αναρχικών τάσεων που εκδηλώθηκαν σποραδικά. Εξτρεμιστικές προτάσεις για απόλυτα, ολοκληρωτικά θρησκευτικές κοινωνίες ή για τον ελεύθερο έρωτα των ατόμων απορρίφθηκαν χωρίς πολλές διαδικασίες. Δεν υπήρξε επίσης ατομικιστική θεώρηση του ανατιθεμένου σε αυτούς έργου. Γενική ήταν έτσι η άποψη ότι το έργο των κοινωνιών είναι μια συλλογική υπόθεση και κανείς δεν εξαιρείται από αυτή.

Η ΚΟΡΝΤΡΕΗ γράφει επιπλέον ότι μόνο μερικές μικρό-ομάδες ανάθεσαν την ευθύνη

εγκαθίδρυσης των νέων κοινωνιών και το συντονισμό της επιχείρησης σε ένα αρχηγό. Οι περισσότερες υποχρέωσαν τα μέλη τους να εκτελέσουν το έργο υποδομής με μια κατανομή της εργασίας κατά θεσμούς. Μετά το πέρας των διαβουλεύσεων, οι μαθητές έγραψαν συλλογικές αναφορές στις οποίες επεξηγούσαν με λεπτομέρειες τον καταστατικό χάρτη της δικής τους κοινωνίας. Οι αναφορές αυτές παρουσιάστηκαν κατόπιν σε όλη την τάξη και έγινε η σχετική κριτική.

Η ΚΟΡΝΤΡΕΗ συνόπισε υπεύθυνα τις κεντρικές ιδέες τους και υπέδειξε τα φανερά κοινά σημεία των πολλαπλών θεσμικών τους σχεδίων. Εκτός από την έννοια «κοινωνία», έγιναν εύκολα καταληπτές από τους μαθητές έννοιες όπως «θεσμός», «ρόλος», «τάξη», «θέση», καθώς και μερικές θεμελιώδεις διαδικασίες όπως η θεσμοποίηση, ο κοινωνικός έλεγχος, η κοινωνική αλλαγή, κλπ.

Η τεχνική αυτή μπορεί φυσικά να διαφοροποιηθεί από τον κάθε δάσκαλο ανάλογα με τον επιδιωκόμενο παιδαγωγικό στόχο του.

Ο φυσικός – εκπαιδευτικός Κ. SAGAN εφάρμοσε με επιτυχία σε σειρά τηλεοπτικών εκπομπών ανάλογα πειράματα που μαγνίτιζαν το συμμετοχικό ακροατήριο του.

2. Να σέβασαι και να ανέγεις τους άλλους

ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΑΝΤΖΙΔΗΣ

(Συντόμηση - Διασκευή)

Ο σεβασμός και η ανεκτικότητα είναι συμπληρωματικές αλλά διαφορετικής προέλευσης αξίες. Ο σεβασμός έχει να κάνει με την αντιμετώπιση του άλλου στη βάση κυρίως μιας ιδιότητας ή ενός ρόλου και απορρέει από καθιερωμένους κανόνες κοινωνικής διαβίωσης: για παράδειγμα, σεβόμαστε τους δασκάλους μας, τους γονείς μας ή τους ηλικιωμένους, τους γείτονες ή τους προϊσταμένους μας. Από την άλλη, ανεκτικότητα σημαίνει προθυμία να επιτρέπουμε στους ανθρώπους να σκέφτονται, να εκφράζονται και να δρουν ακόμη και με τρόπους οι οποίοι δεν μας βρίσκουν σύμφωνους. Ο σεβασμός ως αξία βρίσκεται εγγύτερα στον κόσμο του συντηρητισμού και της ευταξίας. Αποτελεί το είδος εκείνο της συμπεριφοράς που αντικατοπτρίζει αποδοχή παγιωμένων κοινωνικών ρόλων και σχέσεων. Από την άλλη, η ανεκτικότητα είναι μια φιλελεύθερη αξία που δείχνει την ικανότητά μας να συνυπάρχουμε με τους άλλους σε μια πλουραλιστική κοινωνία.

Μια κοινωνία μπορεί να παρουσιάζει πλεόνασμα σεβασμού και έλλειμμα ανεκτικότητας ή το αντίστροφο. Καμιά χώρα όμως δεν μπορεί να πάει μακριά εάν έχει έλλειμμα και στις δύο αυτές αξίες. Κι εδώ βρίσκεται το πρόβλημα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Παραδοσιακά συντηρητική, η ελληνική κοινωνία ήταν ανέκαθεν ελλειμματική σε ανεκτικότητα. Ο άλλος, ως διαφορετικός, είτε ενέπνεε φόβο είτε περιφρόνηση και διακωμώδηση (οι ομοφυλόφιλοι και οι διάφορες πολιτισμικές, θρησκευτικές ή άλλες μειονότητες το έζησαν έντονα στο πετσί τους αυτό). Από την άλλη όμως, η αξία του σεβασμού ήταν ιδιαίτερα ψηλά μέσα στη μέση ελληνική οικογένεια: να μάθεις να σέβασαι τους άλλους ήταν κάτι με το οποίο γαλουχήθηκαν γενιές ολόκληρες παιδιών ακόμη (ή συνήθως) και με τη μέθοδο της

«ράβδου».

Η ιδεολογική ριζοσπαστικοποίηση της μεταπολίτευσης υπονόμωσε τις καθιερωμένες κοινωνικές ιεραρχίες. Η ατομική ή συλλογική επιδίωξη, το «έτσι θέλω» έγινε για πολλούς η μόνη νομιμοποιητική δύναμη. Η μεταπολίτευση έθεσε άλλες προτεραιότητες και η παλιά τάξη πραγμάτων έπρεπε να υποχωρήσει. Ο σεβασμός ως αξία έχασε τη σημασία του, λοιπόν, αλλά μήπως γίναμε πιο ανεκτικοί; Κάθε άλλο. Καθετί διαφορετικό ως άποψη ή στάση ζωής προσλαμβάνεται ως απαράδεκτο και ως πρόκληση: Δείτε την ποιότητα του δημόσιου διαλόγου και θα το αντιληφθείτε γρήγορα: φωνές και ύβρεις, προσβολές κάθε είδους.

Μήπως όμως οι πολίτες μεταξύ τους συζητούν καλύτερα; Παρατηρήστε τους διαλόγους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η υπεραφθονία λεκτικής βίας εκπλήσσει αρνητικά, σοκάρει. Πόση πολλή ηδονή μπορεί να προσφέρει σε κάποιους η τάση να ξεφτιλίζουν και να υποβιβάζουν τον συνομιλητή τους και αυτόν που απλώς διαφωνεί μαζί τους!

Και ύστερα απορούμε για την ανάπτυξη της Χρυσής Αυγής ή άλλων μορφών εξτρεμισμού. Στην πραγματικότητα, **η λεκτική βία και η ισοπέδωση της διαφορετικής άποψης δεν είναι παρά ο προθάλαμος της σωματικής βίας και του αυταρχισμού.** Όταν αποκαλείς τον άλλον δωσίλογο, πουλημένο, φασίστα, προδότη, γιατί απορείς στη συνέχεια αν κάποιος θερμοκέφαλος πηγαίνουν ακόμη πιο πέρα;

Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/764358/opinion/epikairothta/politikh/na-sevesai-kai-na-anexesai-toys-alloys-27/04/2014>

Ασκήσεις:

1. Σας έχει ανατεθεί να πληροφορήσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο του παραπάνω κειμένου. Να το αποδώσετε περιληπτικά σε 100 – 120 λέξεις. [25 μ.]

2. «η λεκτική βία και η ισοπέδωση της διαφορετικής άποψης δεν είναι παρά ο προθάλαμος της σωματικής βίας και του αυταρχισμού». Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε μια παράγραφο, απόσπασμα ανοιχτής επιστολής που στέλνετε στον τύπο στιγματίζοντας το επίπεδο αρκετών από τις συζητήσεις που μεταδίδονται από τηλεοπτικά κανάλια.

[10μ.]

3. Το παραπάνω κείμενο είναι άρθρο. Να γράψετε τρία χαρακτηριστικά με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο.

[3μ.]

4. α) Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου.

[3μ.]

β) Να γράψετε έναν άλλο δικό σας, υπαινικτικό.

[2μ.]

5. α) Ο συγγραφέας κάνει χρήση παρενθέσεων σε δύο περιπτώσεις στην τρίτη παράγραφο και εισαγωγικών στην τρίτη και στην τέταρτη παράγραφο. Να εξηγήσετε τι επιτυγχάνει σε καθεμιά από τις περιπτώσεις ξεχωριστά.

[4μ.]

β) Τι εξυπηρετεί η χρήση της ερώτησης στην 5^η παράγραφο;

[3μ.]

6. α) Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω φράσεων μετατρέποντας τη χρήση της γλώσσας από μεταφορική σε κυριολεκτική:

με μια προσεκτικότερη ματιά, η ρίζα πολλών δεινών, το έζησαν έντονα στο πετσί του, κάτι με το οποίο γαλουχήθηκαν γενιές, με τη μέθοδο της «ράβδου».

[5μ.]

β) Να γράψετε αντώνυμα για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου διατηρώντας το ίδιο επίπεδο ύφους : πρόσφατη, απορρέει, σεβόμαστε, ευταξίας, έλλειμμα

[5 μ.]

6. Σε ένα άρθρο που προορίζεται να δημοσιευτεί στη σχολική σας εφημερίδα να

αναφερθείτε στις τρεις πιο σημαντικές , κατά τη γνώμη σας , αξίες που θεωρείτε απαραίτητο να διέπουν μια σύγχρονη κοινωνία. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι θα μπορέσει το σχολείο να συνδράμει στην υιοθέτησή τους από τους νέους; (500-600 λέξεις) [40μ.]